

Najboljša kritika slabega je praksa dobrega.

Gorečniki in farizeji ali tretja pot?

Vedno so bili zahtevni časi. Tudi danes so. Ignacij Lojolski v svojih duhovnih vaja pokaže, da nas Bog po vsem tem, kar se dogaja, vabi v sodelovanje in zaupanje, da on vodi zgodbo človeštva in vse naše male zgodbe, čeprav se nam zdi, da jih vodijo hudobni in mogočni tega sveta. On je nenehno navzoč v vseh ljudeh in vseh stvareh. Vse podarja in vse vzdržuje. Mi iz dobrega delamo slabo, On iz slabega dela dobro. Mi na podlagi laži hudobnega duha uporabljamo dva načina, da se sredi preizkušnje in stiske izognemo spreobrnjenju k Bogu ali svoji preobrazbi iz sebičnega posameznika v občestveno osebo. Uporabljamo dve značilni taktiki odvratanja pozornosti s katero se hočemo izogibati bolečini (negotovosti, strahu, nemoči, stiski): to sta boj ali beg. Ali obstaja tudi tretji način?

1) Boj je način Simona gorečnika - in pogosto tudi način kulturnega liberalca. Gorečnik hoče od zunaj spremeniti, popraviti, nadzorovati in reformirati druge ljudi in dogodke. Zelot (gorečnik, fanatik) vedno išče zlo v drugih in pri drugih, išče političnega grešnika, krivičneža, zatiralca, slabega človeka tam nekje zunaj. Fanatik si dovoli, da druge pravičniško napada, sovraži in celo ubije. In ko to stori, misli, da "opravlja svojo sveto dolžnost za Boga" (Jn 16,2). Misli, da bo svet spremenil z nadzorom in nasiljem. Pri tem pa izgubi sebe.

Splošno pravilo, ki vedno velja je: **kadar svoje bolečine ne preoblikujemo (preobrazite), jo bomo vedno prenašali na druge**. Zeloti in moderni liberalci (skrajno levi in skrajno desni) naredijo pravilne zaključke, toda njihova taktika in motivi za boj so pogosto polni sebičnosti, moči, nadzora in iste lažne pravičniškosti, ki jo sovražijo pri konservativcih. V bistvu pa se hočejo izogniti vztrajanju v lastni nemoči in bolečini, ki jih zato ne more ničesar naučiti ali jih preoblikovati. Zaradi tega prepogostega vzorca ne zaupam več nobenemu (niti lastnemu) pravičniškemu ali moralnemu ogorčenju nad drugimi. Po mojih izkušnjah skoraj nikoli ne prihaja od Boga.

"Vstali kristjani« (tisti, ki živijo iz vstajenja – evharistično) v moči molitve (stika z Vstalim) lahko z življenjem (odnosom) pričujejo proti nepravčnosti (krivici) in zlu - vendar se tudi sočutno strinjajo, da so tudi sami sokrivi pri tem zlu. Zlo ni tam nekje, ampak je tukaj. Zlo je naša težava, ne le njihova. Nek duhovni mož pravi, da svet ponavlja vse zlo, ki se najprej dogaja v Cerkvi. Zato ni naključje, da Vstali Kristus, nosi svoje rane na rokah in prsih.

Vsi gremo skozi obdobja, ko skušamo izganjati "hudega duha" s "poglarjem hudih duhov" (Mr 3,22). Pravzaprav nas dejstvo, da imamo sovražnika spodbuja in nam daje moč. Potrebujemo nekoga, da ga sovražimo. S tem se znebimo občutka notranje sramote in olajšamo svojo notranjo tesnobo.

Nenavadno je, da nam sovraštvo do zla, ki smo ga prepoznali zunaj sebe (v drugih), daje zelo lažen občutek nadzora in večvrednosti nad drugimi. Dokler so le drugi težava in se osredotočamo na to, da jih spreminjamo, popravljamo, izganjamo kot onesnaževalce, mi sami lahko lagodno sedimo in se imamo za dobre. Takšno stanje so svetniki imenovali pax pernicioza, škodljiv, nevaren in lažen mir. Zdi se, da je mir, vendar ni pravi mir. To je mir izogibanja, zanikanja in projekcije. Mir Križanega izhaja iz tega, da zdrži napetosti; škodljivi mir se pojavi, ko napetost izganjamo drugam, krivimo druge ali pa zanikamo svojo bolečino. Kljub temu se nepoučenim zdi, da je to mir.

V življenju potrebujemo veliko časa, da nam je dano spoznanje, da si ne moremo privoščiti sovraštva, saj postanemo njegovo ogledalo, postanemo prikrita podoba sovraštva. Ko dopustim, da drugi (sovražnik) določa mojo energijo in dnevni red, se lahko nanj le odzivam in mu kmalu postanem enak. On postane moj gospodar. Vendar tega sami pri sebi nismo sposobni opaziti niti se zares ne zavedamo.

2) Beg in zanikanje sta druga taktika odvratanja pozornosti od notranje stiske, od tesnobe in od bolečine. To je običajni način "farizejev", lažno nedolžnih in pogosto konservativnih tipov. V celoti zanikajo bolečino. V sebi ali v svojih izbranih skupinah nočejo trpeti nobene senčne strani česar koli. Vse mora biti formalno in

navzven popolno, da se nihče ne pohujšuje. Ne sme biti negotovosti, ne sme biti dvomnosti. Ne sme biti težav. Gre za obliko narkotika, ki je včasih morda nujen za dnevno preživetje. Še posebej nam je blizu, če smo prikriti narcisi.

Vendar s(m)o bežeči ljudje podvrženi tudi hinavščini, projiciranju na druge in utvaram: "Mi imamo prav, vi pa se motite. Svet delimo na črno in belo in jaz vem, kdo so dobri in kdo slabi.« Vse je v glavi, okrepljeno z dobro nahranjenimi čustvi in podobno mislečimi ljudmi. Takšna skrajna stališča lahko dajejo ogromno energije, lažen občutek identitete in vztrajnosti. Človek sedi na piedestalu lastne namišljene čistosti in lažne nedolžnosti.

Iz tega ne moremo ven, če ne doživimo velikega ponižanja, ki nas prisili v soočanje z bolečino. Pavla je bilo treba simbolično vreči na tla in mu z oči sneti luskinke, šele potem je lahko priznal, da je bil slep in samovšečen farizej.

Zanikanje je eden od samoumevnih načinov spoprijemanja z resničnostjo in preživetja. Pogosto je to edini način, s katerim se mnogi spoprijemamo z zapletenostjo svojega človeškega položaja. Včasih, ko ozaveščate (vzbujate politično zavest) revne ali delate družbeno analizo za srečno naivni srednji razred, se sprašujete, ali jim s tem ne ustvarjate le psihičnih težav. Običajno smo prepričani, da ljudje ne bodo sposobni doseči resničnega razsvetljenja in zato jim ne povemo vse resnice. Ali pa se sami izogibamo spoznavanju celotne resnice. Ali ne bi bilo bolje, če ne bi vedeli? Kolikokrat slišim, nočem vedeti, ker bom lažje spal. Veliko, veliko lažje je ne vedeti. A kljub temu ostajamo samo jezni in nezadovoljni. To je nevarna pot razsvetljenja.

3) Jezus je ubral tretjo in najbolj zdravo in edino pravo duhovno pot. Zato je na križu vzkliknil: "Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo (Lk 23,34). Resnično ne vedo! Jezus je ubral težjo pot, da ve, se zaveda in kljub temu odpusti ter še vedno razume (ne napade in ne pobegne, ne obsodi in ne obupa). Ignacij Lojolski je njegovo pot in cilj postavil za cilj duhovnih vaj in ignacijanske duhovnosti.

To je tretja pot, ki je onkraj boja in onkraj bega, a v nekem smislu vendarle vključuje oboje. To je notranji boj na nov način in beg pred hitrim in egocentričnim narcisoidnim odzivom. Takšno sposobnost odzivanja lahko v nas vzdržuje le Bog. Moj mali lažni jaz (odvisen od tega, kako ga vi vidite in kako ste do njega) je vedno premajhen. Samo resnični jaz (ki živi iz tega, kakor je Bog do mene ta hip in to znotraj mene) lahko živi po evangeliju. Resnični ali pravi jaz vidi druge, tudi sovražnike, kot brate in sestre, ki se ne zavedajo svoje Božje resnice, ampak verjamejo hudičevim lažem o sebi, Bogu in življenju.

Morda je naša največja slaba točka ta, da smo evangelij prepustili krhkemu lažnemu jazu, ki evangelija ni sposoben niti sprejeti niti razumeti. Posledično se moramo pretvarjati, zanikati, racionalizirati in banalizirati. S tem ko poudarjamo zapovedi in pravila, ne podarjamo pa nove istovetnosti, ki nam jo daje evangelij, se ustrelimo v koleno. Ljudje ob tem zamahnejo, se odvrnejo od Kristusa in cerkve in iščejo drugje. Jezusova tretja pot je nemogoča, razen za resnični jaz, ki je " s Kristusom skrit v Bogu" (Kološanom 3,3). Pavel se s to dilemo spopada večino svojega Pisma Rimljanom. Zapovedi brez evangelija dejansko hromijo in nas obsojajo na neuspeh: beg in zanikanje, jezo in žalost, sovraštvo in nasilje.

Zdi se mi, da se je v tem času, ko »elita« preko OZN propagira otroško samozadovoljevanje pri 6ih letih starosti in pornografijo in občevanje na vse možne načine pri devetih, ko hoče uzakoniti pedofilijo ter evtanazijo in spraviti kmete ob zemljo, nas pa ob hrano, da bomo od boleznih in lakote pomrli, še posebej pomembno, da si pomagamo razločevati svoje notranje dogajanje in se ne pustimo tako zlahka prevarati hudemu duhu, lažnivcu. Ta nas hoče narediti za fanatične nasilneže ali za bojzljive begunce od življenja. Evangelij pa nam podarja resnico, da smo Božji sinovi in hčere, med seboj pa bratje in sestre.

Vprašanja za premišljevanje in pogovor:

1. Ali me sredi sedanjega družinskega, kulturnega, družbenega, ekonomskega in verskega dogajanja hudi duh sili v boj in spreminjanje drugih ali v beg in zanikanje? Ob katerih priložnostih še posebej močno?
2. Ali moja izkušnja potrjuje, da bolečino, ki jo ne sprejemam, vedno vržem na druge?
3. Kakšna spreobrnjenja sem do sedaj že doživel (spomni se na sv. Pavla) in v kaj ali h komu sem se obrnil? Ali je današnje dogajanje na svetu zame lahko priložnost za sinovsko sodelovanje z Bogom?